

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder : C. Zijlmans

Zaakdossiernummer : ZK25.00608

Documentnummer : 2025.06007

Onderwerp : Raadsvoorstel over jaarstukken 2024 en ontwerpbegroting 2026
GGD Hart voor Brabant

Beleidsprogramma : 2.3 Voorliggende voorzieningen

Aan de raad van de gemeente Loon op Zand,

Inleiding

De gemeente Loon op Zand neemt voor de invulling van haar wettelijke taken voor publieke gezondheid deel aan de gemeenschappelijke regeling (GR) GGD Hart voor Brabant (hierna: GGD). Deze GR bestaat uit 19 gemeenten uit Midden-Brabant en Brabant-Noordoost. De GGD voert in opdracht van gemeenten voor ruim 1,1 miljoen inwoners in haar werkgebied taken uit op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Dit gebeurt op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg) middels het basispakket. Dit basispakket geldt voor alle gemeenten. Zij betalen hiervoor een bijdrage per inwoner.

Met de jaarstukken 2024 (bijlagen 1, 2, 4 en 5) verantwoordt de GGD de uitvoering haar taken binnen het domein van publieke gezondheid. Onderdelen hiervan zijn de realisatie van beleid, prestaties, financiën en bedrijfsvoering. In de ontwerpbegroting 2026 (bijlage 3) concretiseert de GGD de kaderbrief 2026 (bijlage 7) die eerder dit jaar voorlag en laat de GGD zien welke stappen er in 2026 gezet worden als onderdeel van het beleidsplan "Wij maken samen gezond gewoon" (bijlage 9). Daarnaast wordt in de ontwerpbegroting een voorstel gedaan voor de gemeentelijk bijdrage voor 2026.

Rol gemeenteraden bij de GGD:

Dit voorjaar heeft de gemeenteraad bij de kaderbrief 2026 van de GGD een zienswijze ingediend (bijlage 8). Deze zienswijze is gezamenlijk met zienswijzen uit andere gemeenten besproken in het algemeen bestuur van de GGD van 26-3 jl. en is meegenomen in de ontwerpbegroting 2026 die nu voorligt. Op grond van artikel 35 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) kunnen de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten een zienswijze op de ontwerpbegroting indienen.

Beslispunten

Wij stellen u voor:

1. De volgende zienswijze in te dienen op de jaarstukken 2024 en de ontwerpbegroting 2026 van de GGD HvB:

In haar reactie op de zienswijze die eerder dit jaar is ingediend op de kaderbrief 2026 geeft de GGD aan dat ze kampt met onzekerheden t.a.v. maatschappelijke ontwikkelingen en beschikbare middelen. Wanneer beperktere middelen beschikbaar zijn, gaat de GGD in gesprek met alle gemeenten in de GR om de consequenties daarvan op te vangen. De gemeenteraad van Loon op Zand roept de GGD nogmaals op om zich in haar dienstverlening te richten op afgesproken taken en zoveel mogelijk te

focussen op specifieke doelgroepen in plaats van alle inwoners. Ook roept zij de GGD op om eventuele (financiële) tegenvallers op te vangen binnen haar eigen organisatie.

Beoogd effect

In de visie op het sociaal domein: In de buurt/Aan de buurt staat: *"we willen dat al onze inwoners een gelukkig leven kunnen leiden in hun eigen omgeving. Naar eigen inzicht, met eigen inbreng en autonomie waar dat kan."* De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners van de gemeente Loon op Zand, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners en de jeugd. Dit draagt bij aan het behalen van bovenstaande ambitie en sluit ook aan bij het coalitieakkoord 2022-2026 en de verdiepende visie op het sociaal domein: Sterke gemeenschappen inclusief een Sterk Lokaal Team.

Argumenten

Jaarstukken 2024

1.1 Volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen krijgen gemeenteraden het jaarverslag ter kennisname toegestuurd.

Met het jaarverslag 2024 verantwoordt de GGD de uitvoering van haar taken binnen het domein van publieke gezondheid. Onderdelen van het jaarverslag zijn de realisatie van beleid, prestaties, financiën en bedrijfsvoering.

De GGD had in 2024 aanzienlijke uitdagingen op het gebied van personeel, financiën en inhoudelijke vraagstukken. De stijgende salarislasten en de schaarste op de arbeidsmarkt maken het moeilijk om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden. De GGD staat bovendien voor complexe inhoudelijke uitdagingen die vragen om innovatieve oplossingen.

Belangrijkste inhoudelijke punten uit jaarverslag 2024:

Het jaar 2024 was het eerste jaar van de nieuwe beleidsvisie en meerjarenbeleidsplan 'Wij maken samen gezond gewoon' en het eerste jaar van het geactualiseerde basistakenpakket. De implementatie van het nieuwe basistakenpakket vergde de nodige afstemming met partners en gemeenten omdat de exacte gevolgen complex waren. Dit proces is nog niet afgerond, maar verloopt in principe goed.

De GGD staat voor aanzienlijke uitdagingen op het gebied van inhoud, personeel en financiën. Door stijgende salarislasten en een krappe arbeidsmarkt werd duidelijk dat een transitie noodzakelijk was. Het algemeen bestuur stemde in met een transitieplan, ondersteund door een éénmalige investering van €700.000eu van de gemeenten.

Een belangrijk onderdeel van deze transitie is de ontwikkeling van een nieuw dienstverleningsconcept, gericht op de toekomstige behoeften van cliënten. Daarnaast werkte de GGD aan efficiënte inzet van personeel, data gedreven werken en het aantrekken en behouden van medewerkers. De GGD zocht in toenemende mate de samenwerking met andere GGD'en, met als doel om samen slimmer en impactvoller de gezondheid van de inwoners te verbeteren. In 2024 heeft de GGD de besturingsfilosofie uit 2023 verder ontwikkeld en geïnvesteerd in personeel, wat de organisatie robuuster maakte ondanks hoog ziekteverzuim. De GGD nam halverwege 2024 maatregelen om geen negatief financieel eindresultaat te krijgen zoals een vacaturestop en het niet verlengen van inhuur.

Jeugdgezondheid:

Het percentage jeugdigen dat de GGD bereikt is lager dan verwacht, maar hoger dan in 2023. In onze gemeente waren vorig jaar 5340 contactmomenten met jeugdigen. Er blijven zorgen bestaan over de vaccinatiebereidheid en de vrijblijvendheid rondom de contactmomenten van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Ouders blijven te gemakkelijk weg, vooral bij de contactmomenten van kinderen in het negende levensjaar.

Gezondheidsbescherming:

Het aantal meldingen van melding plichtige infectieziekten is hoger dan verwacht. Dit is te verklaren door een hogere aantal meldingen van Kinkhoest. Door het overgaan op de LTBI-screening (Latente Tuberculose Infectie) bij immigranten is het aantal noodzakelijke vervolgbehandelingen toegenomen. Hierdoor is het totaal aantal verrichtingen voor opsporing van TBC wat afgenomen ten opzichte van 2023.

Gezondheidsbevordering en leefstijl:

De GGD voerde diverse gezondheid bevorderende activiteiten uit gericht op specifieke doelgroepen. Daarnaast richtte de GGD zijn dienstverlening meer in op lokale behoefte en signalen vanuit doelgroepen onder andere Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG) en de Vaccinatie Expertise Centra (VEC) waar de vaccinatiegraad op gemeenteniveau in beeld gebracht zijn. In onze gemeente is van 69,9% van de 2-jarigen bekend dat ze volledig zijn gevaccineerd. Dit is de laagste vaccinatiegraad in de regio. Het is onduidelijk waar dit lage percentage ten opzichte van andere regiogemeenten precies door komt. De gemeente voert hierover het gesprek met de GGD.

Monitoren, signaleren en adviseren:

Het landelijke Programma pandemisch parate informatievoorziening voor de infectieziektebestrijding heeft in 2024, ondanks de onduidelijkheid over de toekomstige financiering, gewerkt aan het realiseren van een duurzame en opschaalbare informatievoorziening voor zowel de reguliere als pandemische situatie. Ook ondersteunde de GGD de gemeenten met cijfers zodat zij onderbouwde keuzes konden maken in de planvorming rondom IZA en GALA.

Toezicht houden:

De GGD voerde in alle gemeenten het flexibel toezicht kinderopvang uit, met als doel een hogere kwaliteit van kinderopvang. In onze gemeente hebben hiervoor 48 inspecties plaatsgevonden.

Openbare geestelijke gezondheid:

Er is gestart met de inzet van een Wijk-GGD bij de aanpak van onbegrepen gedrag. Er is een vermindering zichtbaar van het aantal E33 meldingen bij de politie. Mogelijk is dit een eerste effect van de extra aandacht en verbeterde samenwerking in gemeenten.

Publieke gezondheid bij rampen en crisis:

De GGD heeft voldaan aan zijn taakstelling rondom rampen en crisis. Er is deelgenomen aan een Brabant brede cyberaanval-oefening.

Organisatie:

In 2024 werd de nieuwe besturingsfilosofie verder geïmplementeerd. Nieuwe managers met een kleinere span of control stroomden in. De GGD wil een goede werkgever zijn. Het ziekteverzuim blijft hoog al daalde de ziekte frequentie.

De GGD heeft een nieuw dienstverleningsconcept ontwikkeld dat inspeelt op de wensen en behoeften van de toekomstige inwoner. Dit concept, dat in 2024 werd gepresenteerd aan het algemeen bestuur, kreeg goedkeuring en financiering vanuit de gemeenten (transitiebudget). Het nieuwe dienstverleningsconcept is essentieel om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen en de efficiëntie te verbeteren. Ook investeerde de GGD in data gedreven werken en de doelmatige inzet van personeel, om zo de impact van de zorg te vergroten. Bijvoorbeeld door het creëren van een inloophouding voor inwoners in de maatschappelijke opvang die afstand tot gezondheidszorg hebben en het trainen van docenten op het praktisch onderwijs over thema's gerelateerd aan seksuele gezondheid.

Ontwerpbegroting 2026

1.2 De inhoudelijke ambities in de ontwerpbegroting 2026 van de GGD sluiten aan op onze lokale ambities in Loon op Zand.

De ontwerpbegroting 2026 volgt uit het beleidsplan 2024-2027. De GGD vertaalt concreet de ambities vanuit dit beleidsplan naar het komende jaar. In de ontwerpbegroting 2026 concretiseert de GGD haar kaderbrief 2026 en laat ze zien welke stappen in het derde jaar van de beleidsperiode gezet worden op weg naar “Wij maken samen gezond gewoon”. De aangebrachte focus wordt nadrukkelijker gemonitord.

Belangrijkste inhoudelijke punten uit de begroting 2026:

In 2026 bouwt de GGD voort op de fundamenteën die in 2024 zijn gelegd. De organisatie blijft samenwerken met gemeenten, inwoners en partners om een toekomstbestendige GGD te creëren. De focus verschuift steeds meer van ziekte en zorg naar gezondheid, gezond gedrag en preventie. Er wordt risicogericht gewerkt aan collectieve preventie, ondersteund door kennis en data, om zo de impact van de zorg te vergroten. De aandacht voor de gezondheid van ouderen wordt versterkt, en er wordt geïnvesteerd in een gezonde en veilige leefomgeving. De GGD heeft de Green Deal voor duurzame zorg onderschreven en richt zich meer op planetaire gezondheid. Naast lichamelijke gezondheid wordt ook veel aandacht besteed aan mentale gezondheid, onder andere door het werk vanuit het (vervolg op het) Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Er ligt focus op het aansluiten op de Stevige Lokale Teams en het afstemmen, vastleggen en borgen van activiteiten binnen de Hervormingsagenda Jeugd.

Gezondheidsbevordering:

De transitie van zorg naar gezondheid wordt in 2026 actief voortgezet, door inbedding van de samenwerking tussen het sociaal en medisch domein, zoals binnen de ketenaanpakken GALA waarbinnen onder andere gewerkt wordt aan de borging van KnGG. De GGD verkent de inzet van aanvullende leefstijlketten voor primaire preventie. In 2026 wordt er gewerkt aan het versterken van nieuwe competenties voor gezondheidsbevordering. Er wordt een leer- en ontwikkelplan opgezet waarmee de kwaliteit van voorlichting verbeterd wordt en er ingezet wordt op activiteiten met de meeste impact.

Gezondheid bewaken en beschermen:

De GGD heeft een Vaccinatie Expertise Centrum (VEC), dat de centrale plek is waar inwoners, professionals en partners digitaal en fysiek terecht kunnen voor informatie en vragen over vaccinaties en natuurlijk voor het zetten van vaccinaties.

Monitoring, advies, onderzoek:

In deze begroting beschrijft de GGD welke resultaten zij in 2026 wil bereiken. De GGD scherpt de bestaande resultaatindicatoren verder aan, zodat deze waardevolle verantwoordings- of stuurinformatie geven. In 2025 volgen de resultaten van de ‘Gezondheidsmonitor volwassenen’.

Jeugdgezondheidszorg:

Alle jeugdigen moeten gelijke kansen hebben om gezond en veilig op te groeien. In 2026 synchroniseert en regionaliseert de GGD het JGZ-basisaanbod, passend bij het landelijk professioneel kader. Individuele ondersteuning kan waar mogelijk omgezet worden naar meer collectieve of digitale vormen. De focus van de jeugdgezondheidszorg ligt bij het normaliseren (i.p.v. medicaliseren) en bij risico gestuurd werken. Dit vraagt om met een brede blik te kijken naar de sociale context en achterliggende factoren zoals armoede en de mentale gezondheid van ouders. In 2026 verbindt de GGD de JGZ-teams met de lokale wijkteams in het werkgebied.

Openbare geestelijke gezondheidzorg:

Het OGGZ-dashboard wordt verder ontwikkeld en moet ervoor zorgen dat beleid en praktijk beter worden afgestemd op de behoefte van deze kwetsbare doelgroep.

Toezicht houden:

Mogelijk wordt in 2026 de toezichthoudende rol van de GGD uitgebreid met het toezicht op de Voorschoolse Educatie. Deze signaal gestuurde inspecties werden voorheen uitgevoerd door de

onderwijsinspectie. In 2025 wordt duidelijk of deze taak bij de GGD'en belegd wordt en tegen welke financiering.

Publieke gezondheid bij rampen en crisis:

Het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid en activiteiten uitvoeren vanuit de rol als crisisorganisatie. Inwoners krijgen informatie over wat zij zelf kunnen doen om goed voorbereid te zijn op een (dreigende) crisis of oorlog. Ook gezondheidsbevordering draagt eraan bij dat inwoners minder kwetsbaar te zijn in crisissituaties.

1.3 De GGD presenteert een sluitende ontwerpbegroting 2026.

De ontwerpbegroting 2026 is sluitend. In de begroting is het verloop van de reserves opgenomen waaronder een raming van de algemene reserve van €1.651.000eu per 31-12-2025. Deze is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene financiële tegenvallers. Voor de algemene reserve is een ondergrens vastgesteld van €1,5 mln.

1.4 De gemeentelijke bijdrage is vastgesteld volgens de afgesproken methodiek en is in lijn met de verwachtingen.

De gemeentelijke bijdrage voor het basispakket van de GGD in 2026 zal €46,01 per inwoner bedragen, dit is inclusief indexering van €1,15 ten opzichte van 2025. De jaarlijkse indexering is gebaseerd op de Tilburgse systematiek, zoals afgesproken is in de GR. Dit is een voorspelling van loon- en prijsstijgingen die gebaseerd is op cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) met een correctie op basis van de werkelijke stijging in de afgelopen twee jaren. De indexering in de ontwerpbegroting 2026 is hoger dan geraamd in de kaderbrief 2026 (respectievelijk 2,57% en 1,93%) door aangepaste loon- en prijsontwikkelingen.

1.5 Eerder dit jaar heeft de gemeenteraad bij de kaderbrief 2026 van de GGD een zienswijze ingediend.

Eerder dit jaar heeft de GGD haar kaderbrief 2026 gedeeld met alle gemeenteraden in de GR. Hierop heeft de gemeenteraad de volgende zienswijze ingediend:

De kaderbrief schetst een ambitieuze invulling van de taken die de GGD in 2026 wil uitvoeren. Diverse taken worden verbreed en nieuwe taken worden benoemd. Tegelijkertijd kampt de GGD met uitdagingen zoals arbeidsmarktkrapte, financiële omvormingen en onzekerheid over het landelijke beleid. De gemeente Loon op Zand staat voor een financiële uitdaging voor 2026 en verder en mogelijke bezuinigingen op gemeenschappelijke regelingen zijn onderdeel van het gesprek dat zij in de regio zal voeren. We roepen de GGD dan ook op zich te focussen op de afgesproken taken en kwetsbare doelgroepen. Bij het verbreden van bestaande taken, adviseren we te focussen op specifieke doelgroepen in plaats van alle inwoners.

De zienswijzen van de verschillende gemeenteraden zijn besproken tijdens het overleg van het algemeen bestuur op 26 maart jl. en zijn door de GGD meegenomen in de ontwerpbegroting 2026 die nu voorligt.

1.6 De GGD hanteert het programma Financieel Fit & Gezond om de stijging van de gemeentelijke bijdrage zoveel mogelijk te beperken.

In een reactie op toenemende inhoudelijke-, personele- en financiële uitdagingen heeft de GGD in 2024 een transformatieplan opgesteld: *Financieel Fit & Gezond*. Voor dit programma is vorig jaar eenmalig €700.000eu beschikbaar gesteld door gemeenten. Het transformatieplan heeft in 2024 geresulteerd in een ombuiging van €700.000eu binnen de eigen begroting van de GGD en dit loopt de komende jaren op tot 2,2 mln. in 2030. Belangrijke onderdelen zijn besparingen op overheadkosten en intensievere samenwerking met andere GGD'en.

1.7 Als de indexering nog verandert na het vaststellen van de begroting 2026, heeft dit geen invloed op de gemeentelijke bijdrage voor 2026.

De indexering waar in de ontwerpbegroting 2026 mee wordt gerekend (2,57%), is nog aan verandering onderhevig. Mocht de indexering voor 2026 nog wijzigen, dan heeft dit geen invloed op de gemeentelijke bijdrage voor het basispakket in 2026. De GGD vangt een eventueel tekort dat daardoor zou kunnen ontstaan op via de algemene reserve.

1.8 De ontwerpbegroting 2026 bevat twee PM-posten die van invloed kunnen zijn op de gemeentelijke bijdrage in 2026.

In de ontwerpbegroting 2026 zijn twee PM-posten opgenomen die mogelijk invloed kunnen hebben op de werkelijke bijdrage vanuit de gemeente aan de GGD in 2026:

1. In 2025 worden veranderingen doorgevoerd aan het Rijksvaccinatieprogramma waarvoor de GGD extra kosten moet maken. Het ministerie van VWS geeft aan dat in 2025 eenmalig een bedrag wordt toegevoegd aan het gemeentefonds om deze kosten te dekken. Naar verwachting zal deze PM-post daarom voor gemeenten budgetneutraal zijn.
2. In het regeerakkoord uit 2024 is opgenomen dat in 2026 een aantal Specifieke Uitkeringen (SPUK's) met een budgetkorting van 10% worden overgeheveld naar het gemeentefonds. Momenteel bekostigen gemeenten met deze middelen specifieke dienstverlening van de GGD (plustaken). Wanneer gemeenten in 2026 korten op de plustaken die zij bij de GGD afnemen, geeft dit een financieel risico voor de GGD.

Kantttekeningen

N.v.t.

Financieel

De begroting voor 2026 wordt als volgt berekend:

Bedrag opgenomen in begroting 2025:	€ 1.070.094	(€ 44,86 per inwoner)
Verwachte indexering 2026 van 2,57%		(€ 1,15 per inwoner)
Nieuwe bijdrage totaal 2026 o.b.v. 24.148 inwoners	€ 1.111.049	(€ 46,01 per inwoner)

Naast het regio brede basispakket kunnen de gemeenten afzonderlijk aanvullende taken bij de GGD inkopen (plustaken). Hierover voert de gemeente Loon op Zand later dit jaar nog het gesprek met de GGD.

Voortgang

Na het besluit van uw raad wordt de GGD HvB hiervan op de hoogte gesteld. Het AB van de GGD neemt in haar vergadering op 4 juli 2025 een besluit over de ontwerpbegroting 2026.

Communicatie

De GGD zal alle gemeenten informeren over de uitkomsten van de beraadslaging over de ontwerpbegroting die plaatsvindt tijdens het overleg van het Algemeen Bestuur op 4 juli 2025 en de definitief vastgestelde begroting aan de gemeenten verzenden.

Bijlagen

1. Jaarstukken 2024 GGD HvB (2025.05139)
2. HvB Cijfers per gemeente (2025.05140)
3. Ontwerpbegroting 2026 GGD HvB (2025.05141)
4. Controleverklaring jaarrekening 2024 (2025.05142)
5. Accountantsverslag 2024 (2025.05143)
6. Brief jaarstukken 2024 en (ontwerp)begroting 2026 GGD HvB (2025.05861)
7. Kaderbrief 2026 GGD HvB (2024.19707)
8. Raadsvoorstel kaderbrief 2026 GGD HvB (2024.20254)
9. Beleidsplan GGD HvB 2024-2027 (2023.08883)

Het college van burgemeester en wethouders;

de secretaris,

C.A. de Haas

de burgemeester,

H.A.G. Ronnes

Ontwerpbesluit

De raad van de gemeente Loon op Zand;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 6 mei 2025, nummer. 2025.05886

b e s l u i t :

1. De volgende zienswijze in te dienen op de jaarstukken 2024 en de ontwerpbegroting 2026 van de GGD HvB:

In haar reactie op de zienswijze die eerder dit jaar is ingediend op de kaderbrief 2026 geeft de GGD aan dat ze kampt met onzekerheden t.a.v. maatschappelijke ontwikkelingen en beschikbare middelen. Wanneer beperktere middelen beschikbaar zijn, gaat de GGD in gesprek met alle gemeenten in de GR om de consequenties daarvan op te vangen. De gemeenteraad van Loon op Zand roept de GGD nogmaals op om zich in haar dienstverlening te richten op afgesproken taken en zoveel mogelijk te focussen op specifieke doelgroepen in plaats van álle inwoners. Ook roept zij de GGD op om eventuele (financiële) tegenvallers op te vangen binnen haar eigen organisatie.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Loon op Zand van Raadsbesluit d.d. (wordt ingevuld door Griffie).

De raad voornoemd,

voorzitter,

griffier,